

ARQUEOLOGIA URBANA I POLÍTICA
REFLEXIONS SOBRE EL MERCAT DEL BORN (BARCELONA)
Pau Olmos Benlloch
 polmosbe7@arque.ub.edu

Quan parlem d'arqueologia urbana, sigui on sigui la ciutat o poble on parlem, ensopeguem amb el «problema» ja conegut del contacte amb la societat. Una ciutat és un ens en evolució constant, i el que sembla moltes vegades és que la feina de l'arqueòleg és menyspreada tant pels promotors com pels mateixos ciutadans. El marc legislatiu actual atorga certa protecció jurídica a l'actuació arqueològica, amb el fi de servir com objecte de coneixement del passat i de la pròpia evolució urbana. El que en teoria està fet per a permetre al ciutadà que s'adoni de la història de la seva pròpia ciutat, queda en moltes ocasions ocult per a la seva visió, i en el millor cas reflectit a qualsevol publicació per a glòria i lloança dels especialistes.

Aquest és un dels reptes pendents de l'arqueologia, fer-se entendre al comú de la població i mostrar fins a quin punt és necessari aquest treball. Tots els diners que es dediquen anualment a les intervencions que es fan a la ciutat, queden en res si aquesta tasca no serveix després per a difondre i donar a conèixer aquest patrimoni. Una vegada feta l'excavació, arriba el moment decisiu de preservar o no les restes. És en aquest moment on l'arqueologia esdevé política, i rep la pressió del promotor que hi vol construir les seves vivendes i del polític, que és finalment qui té la darrera paraula sobre la conservació d'aquestes restes.

És aquesta la qüestió on vull centrar les meves reflexions, les motivacions que porten al polític a decidir la preservació d'unes restes en lloc d'altres. Aquí és on encabiria la figura de les restes arqueològiques del Mercat del Born; com ja és sabut per tothom la construcció de la Biblioteca Provincial va treure a la llum la trama urbana del barri de la Ribera arran el setge de la ciutat per les tropes de

Felip V. No cal negar la necessitat de la conservació d'aquestes restes en virtut de la història, però de la mateixa manera hi han altres restes amb un interès històric i científic similar, o superior en molts casos, que no reben una difusió similar. La meua pregunta és si la preservació d'aquestes restes no és més un interès nacional que històric?

El fenomen de l'assimilació entre arqueologia i nacionalisme és un fet en moments de reivindicació de les glòries del passat de la pàtria. No cal recordar durant el franquisme la falsa comuna etimologia entre ibers i berbers per legitimar la presència colonial al nord d'Àfrica, o la substitució posterior del tret d'identitat iber pel concepte d'hispanitat, amb la voluntat d'imposar un concepte centralista, unitari i imperial.

El meu objectiu és obrir un punt de reflexió sobre el paper de l'arqueologia dintre d'una societat en constant canvi, i per altra part el fet que sigui el polític qui ha de tenir la darrera paraula en termes de conservació del patrimoni.